

Birgitte Kvist Poulsens prædiken nytårsdag

Taler

Birgitte Kvist Poulsen
Provst i Holmens og Østerbro
Provsti

Dato

1. januar 2026

Sted

Holmens Kirke

Omstændigheder

Transmitteret på DR i programmet 'Gudstjenesten'.

Prædikentekst

Matthæusevangeliet kapitel 6, vers 5-13

Salmer

Nr. 3 – 713 – 712 / 122 – 121

1 Godt nytår!

I landets stuer, på plejehjem og kollegier, i ældreboliger og institutioner, på bo- og væresteder, i fængsler og på hospitaler, i gader og stræder er det nye år skudt i gang. Knap har rådhusklokkerne slået de første slag, før der kysses, krammes og ønskes: Godt nytår!

Pigekoret synger, og vi synger med. Synger og byder året velkomment. Synger med på én af de salmer, vi mere eller mindre kan udenad, ligesom vi beder med på den bøn, vi lærte som børn: Fadervor – den vel nok mest kendte og elskede bøn, vi hér til lands er fælles om.

Vi byder året velkomment – forhåbentligt med større forventning end gru, men ingen kender dagen, før solen går ned, eller året før det er omme. Derfor beder vi Fadervor. Derfor lader vi håbet komme os i møde i tillid til, at Gud er med os i dagene, der kommer, i troen på at han er altings grund. Derfor beder vi: Din vilje ske!

Salmisten udtrykte det smukt og poetisk i begyndelsen af denne nytårsnats gudstjeneste: Herre, du har været vor bolig i slægt efter slægt [...] Tusind år er i dine øjne som dagen i går, der er forbi [...] Vore leveår kan være halvfjerds eller firs [...] hastigt går det, så flyver vi bort [...] Lær os at holde tal på vore dage, så vi får visdom i hjertet.

25 Fadervor lærer os hjertets dannelse, så vi får visdom – ikke viden, tal og
beregninger. Nej, visdom om Guds vilje gennem hjerternes dannelse. Det vidner
enhver nytårsaften om. Det vidner de mange tanker og stemninger, der løber
igennem os, om. Minder, der rummer Guds vilje, mens håbet ser frem og
henimod det gode. Det mærker vi nytårsaften, hvor hjertets visdom fortæller os,
30 at det, der var, aldrig mere kommer tilbage. Nytårsaften, hvor hjertets dannelse
forestiller sig det, der kommer – håbefuldt og ængsteligt.

En overvejende del af det kommende kender vi. Hverdagen med alle dens
forpligtelser, men også den hverdag som for mange leves hen uden krav.
35 Hverdagen for den, hvis dage er ensomme, hvad end man befinder sig i livets
sidste periode, eller man af andre grunde føler sig alene, til overs og måske uden
betydning.

Hverdagen for den, der føler sig isoleret, er tynget af mangel på forventninger.
40 Andre, heriblandt jeg selv, har alt rigeligt i hverdagens mange gøremål, herunder
også en del forventninger, men hvilke forventninger? Til hvad, til hvem? Hvilke
forventninger er der til mig, til den enkelte?

Nytårsaften og juledagenes ro og stilfærdige tempo sætter tankerne i gang, og
45 spørgsmål om mening, mål og betydning dukker op. Hvordan lever jeg mit liv?
For hvis skyld lever jeg – og lever som, jeg gør? Er det mig, der bestemmer og
styrer slagets gang? Er der mere og andet i spil end mine mål, min vilje, mit håb
og mine forventninger?

50 Naturligvis er der det, for enhver er afhængig af andet og mere end sig selv.
Enhver lever indenfor samfundsnormer og strukturer, som uafvendeligt vil
minde os om, at vi er forbundne og udleveret hinanden. Også den ensomme og
enlige ved, at mennesker hænger sammen om end, det primært mærkes i savnet
efter at høre til og være forbundet.

55 Utallige undersøgelser og interviews på kryds og tværs af både lande, alder og
status oplyser, at størstedelen af klodens befolkning fremhæver relationerne,
forholdet til familie og venner, når denne verdens dage så småt rinder ud. Langt
de fleste udpeger de nære relationer som de allermest betydningsfulde i
60 tilværelsen. Hverken gods eller guld, udmærkelser, eller højt besungne topposter
og bedrifter nævnes som væsentlige, når hjertet erindrer og ærligt lader et
menneske se tilbage på den tid, der aldrig mere kommer tilbage.

65 Et år er gået. Derfor er det også næsten et helt år siden, vi første gang hørte politiske røster tale om ”åndelig oprustning”, men hvad menes der egentlig? Ingen har for alvor givet en definition af begrebet, men går man de mange udtalelser efter i sømmene, bliver det dog klart, at der hverken er tale om relationer eller om reel samhørighed.

70

I klassisk åndsvidenskab knytter traditionen ånd til refleksion, selvkritik og analytisk rationalitet. I kristen religiøs tradition er ånd et relationelt begreb, som både henviser til den enkeltes forhold til Gud og til forholdet mellem mennesker. Med andre ord: Ånd er indbegrebet af kærlighed til Gud og næsten.

75

Den politiske tale om ”åndelig oprustning” drejer sig imidlertid hverken om næstekærlighed eller Gud. Den drejer sig nemlig om – og jeg citerer – ”noget dybt inde i os”, om ”demokratisk sindelag”, om ”oplysningstidens sejr over myterne”. Lægges dertil et andet afgørende citat, nemlig at ”Gud har vigepligt for demokratiet”, så er det vanskeligt ikke at få øje på den bredside, der rettes mod en stor del af vores medmennesker! Og så er vi langt fra nytårsnats og livets fælles bøn, langt fra Fadervors: Forlad os vores skyld, som også vi forlader vore skyldnere.

85 Kærlighed til Gud og næsten, selve åndsbegrebets relationelle kerne, kan aldrig ligestilles med den kærlighed, som kun elsker sit eget, dem der ligner og har samme værdier, synspunkter og holdninger som én selv. Tværtimod, for næstekærlighed er radikal og gælder ethvert menneske. Om det så er den ene eller den anden, der krydser din vej. Han eller hun er din næste! Et guddommeligt faktum, som ene og alene skyldes, at Herren har været vor bolig i slægt efter slægt, som skyldes, at Gud har skabt ethvert menneske – uden undtagelse!

Iklædt talen om mobilisering af følelser og værdier, som skal styrke sammenhold og viljen til forsvar, afsværges i det skjulte en loyalitet så høj, at er du ikke for ”

95 åndelig oprustning”, så afslører du dig selv som fjende. Og det er svært at undgå tanken, at den politiske tales formål er ren og skær ideologi, for det er nærmest umuligt at få øje på hjerternes samhørighed, på relationerne, der binder os sammen.

100 Ånd kan aldrig oprustes, den skal leves og derved blive stærkere, nogle gange også svagere, men pointen er, at den bliver til imellem mennesker, imellem Gud

og mennesker, igen og igen. Kristelig set handler det derfor om at ruste ned i stedet for op! Om at ruste sig selv ned, vel at mærke. Om at slippe styring og kontrol og i stedet lade sig føre – af Guds levende og sammentømmende ånd!

Fadervor lærer os at tage imod det daglige brød, som åndeligt talt viser sig i kærlighed, i opmærksomhed og omsorg fra vores medmennesker. Fadervor lærer os at tage imod Guds vilje og alt det, vi ikke ved os selv kan diske op med: Liv, håb, tilgivelse. Og Fadervor lærer os den modsatte bevægelse: At give kærlighed, opmærksomhed, omsorg: Forlad os vores skyld, som også vi forlader vore skyldnere.

Ånd og åndelighed er det, der er imellem og binder os sammen. Ånd og åndelighed kan med et kristent menneskesyn aldrig målrettes og instrumentaliseres, for ånd er bevægelse, er liv og virkelighed, som går fra Gud til mennesker og omvendt, ja, selv uden et bevidst eller anerkendt forhold til Gud bevæger ånd sig imellem mennesker og farer, hvorhen den vil!

Tusind år er i dine øjne som dagen i går, der er forbi [...] Vore leveår kan være halvfjerds eller firs [...] hastigt går det, så flyver vi bort [...] Lær os at holde tal på vore dage, så vi får visdom i hjertet. Så vi giver en anden og mere frugtbar virkelighed plads. Så vi lader det levende håb komme os i møde. Så Guds virkelighed bevæger sig på kryds og tværs af liv og død og ind ud af det, der er midt imellem: Ske din vilje!

”At bede er at sejre, hvor man taber”, har Søren Kierkegaard engang sagt. Derved rammer han hovedet på sømmet også en nytårsnat som denne, hvor det gamle er tabt, fløjet bort, og det nye begynder. At bede er mest af alt at lytte og lade Guds vilje begynde, når bønnens gentagelse, de velkendte ord og vendinger, bringer fred og skaber rum for hjertets dannelse i visdom.

Stilheden tilvejebringer det overskud, der gør det muligt at høre, hvad Gud har at sige. Og selvom det, man hører, indimellem er smerteligt og dybt fortvivlende, så sker det ikke sjældent, at samhørigheden med Gud mærkes i det løfte, som håbet bringer frem for den enkelte: Jeg er med dig alle dage, indtil verdens ende! Og længere endnu, helt ind i død og ensomhed, for Fadervor er båret af det levende håb, Jesus fra Nazaret, i hvem Guds vilje blev kød og tog bolig iblandt os.

Livets og tilværelsens forgængelighed undgår ingen, ligesom begyndelser er ethvert menneskes vilkår – selv når denne verdens dage er talte.

145 Helt ind i døden går han og ud i lyset igen: Ske din vilje! Båret af den levende Gud, døde han på korset for kærlighedens skyld. Alverdens forræderi, forladthed og fortræd tog han på sig, med sig, helt ind i dødens tilintetgørelse og ud igen! Ud i en anden, større og mægtigere virkelighed. Absolut elskende. Absolut tilgivende.

150

Påskedag stråler og tager imod os også denne nytårsnat, for det lyslevende håb lader os aldrig i ro. Gud har altid noget for med os. Han forlader ingen. Hans kærlighed lader os aldrig i fred, for hans hele liv og væsen er samhørighed!

155 Årets begyndelse kalder på eftertanke. Forbundne og afhængige som vi er, kalder livsmod og livskraft på os, fremkaldes i os af tro, håb og kærlighed, forankret i Gud som vi er. Hvorvidt vi oplever os forbundne og afhængige af Gud står åbent, men Fadervor tager os ved hånden og fører os til det levende håb, åndens egentlige rustning: Troen på Guds gode muligheder.

160

Set i det lys giver det muligvis mening at ruste sig åndeligt til det, der måtte komme, men som minimum må vi vide, hvad der tales om og indenfor hvilke logikker.

165 Kirkeligt, kristeligt og teologisk giver det ingen mening at tale om Guds vigepligt. Derimod giver det mening at lade den ånd og åndelighed, som åbenbarede sig i Jesus fra Nazaret, følge os i den verden, som udsætter os for det hele. Det giver mening at bede Fadervor – alene og sammen – for det giver mening at lade livet og året henskrive i Jesu navn. Godt Nytår! Amen!

170

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

175

Tags

Anden tekstrække, Nytårsdag, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/birgitte-kvist-poulsens-praediken-nytarsdag>